

UWAGI OGÓLNE

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002 został wprowadzony ustawą. Spis ludności i mieszkań był przeprowadzany w dniach od 21 maja do 8 czerwca 2002 roku razem z Powszechnym Spisem Rolnym – według stanu w dniu 20 maja 2002 r. o godz. 24⁰⁰.

Spis ludności obejmował osoby stale zamieszkałe na obszarze Polski, bez względu na fakt, czy osoby te przebywały w kraju w czasie spisu, czy były za granicą oraz osoby przebywające czasowo. Spis był przeprowadzony w mieszkaniach i w innych zamieszkałych pomieszczeniach prowizorycznych oraz obiektach zbiorowego zamieszkania.

Doświadczenia polskie

Znaczenie spisów ludności i mieszkań jest różne w poszczególnych krajach, w zależności od sprawności funkcjonowania systemów ewidencyjnych i rejestrów oraz od stopnia powiązania systemu badań statystycznych z administracyjnymi źródłami danych.

W naszym kraju znaczenie spisu ludności jest nadal bardzo duże. W ostatnim stuleciu Polska przeprowadziła siedem spisów powszechnych ludności i mieszkań (1921, 1931, 1950, 1960, 1970, 1978 i 1988), jeden spis sumaryczny w 1946 r. oraz trzy spisy reprezentacyjne – (mikrospisy) – w latach: 1974, 1984 i 1995.

Dla Polski spis ludności i mieszkań 2002 jest badaniem szczególnym, ponieważ jest pierwszym pełnym spisem po głębokich przeobrażeniach społeczno – gospodarczych i ustrojowych, jakie miały miejsce w latach dziewięćdziesiątych. Przeobrażenia te spowodowały zmiany w dotychczasowych procesach demograficznych oraz głębokie przemiany struktury społeczno – zawodowej ludności oraz pojawienie się nowych zjawisk, nieznanych wcześniej na taką skalę, takich jak: bezrobocie, bezdomność, imigracja cudzoziemców do Polski oraz nasilenie się krótkookresowych migracji zagranicznych Polaków, nowe formy własności mieszkań.

Podstawy prawne, termin i zakres podmiotowy spisu ludności i mieszkań 2002

Termin i zakres tematyczny spisów, zasady organizacji i realizacji prac spisowych, zobowiązanie ludności do udzielenia informacji i sposób zebrania informacji zostały określone w następujących aktach prawnych:

- 1) w ustawie z dnia 2 grudnia 1999 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2001 r. (Dz. U. z 2000 r., Nr 1, poz. 1) z późniejszą zmianą (Dz. U. z 2000 r., Nr 93, poz. 1026),
- 2) w ustawie z dnia 9 września 2000 r. o powszechnym spisie rolnym w 2002 r. (Dz. U. z 2000 r., Nr 99, poz. 1072) oraz
- 3) w ustawie z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 1995 r., Nr 88, poz. 439) z późniejszymi zmianami.

Podstawowe cele spisu ludności i mieszkań 2002:

1. Dostarczenie informacji o stanie i strukturze ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz informacji o mieszkaniach i warunkach mieszkaniowych – na najniższym poziomie podziału terytorialnego kraju.
2. Możliwie szeroka charakterystyka zmian, jakie zaszły w czasie w podstawowych strukturach demograficzno – społecznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin oraz zmian w wielkości i standardzie zasobów mieszkaniowych.
3. Dostarczenie informacji niezbędnych do międzynarodowych porównań – poprzez uwzględnienie w opracowaniach standardów i zaleceń organizacji międzynarodowych.

Zakres tematyczny spisu ludności i mieszkań 2002:

1. Geograficzna charakterystyka ludności: miejsce zamieszkania oraz przebywania, migracje ludności (wewnętrzne i zagraniczne);
2. Demograficzna charakterystyka osób: płeć, wiek, stan cywilny (formalnoprawny i faktyczny);
3. Charakterystyka demograficzna gospodarstw domowych i rodzin: pozycja osób w gospodarstwie domowym i rodzinie, wielkość i skład gospodarstwa domowego i rodziny;
4. Charakterystyka społeczna osób: poziom wykształcenia oraz uczęszczanie do szkoły, kraj urodzenia, obywatelstwo, deklarowana narodowość i język używany w rozmowach w domu;
5. Niepełnosprawność prawna i biologiczna;
6. Aktywność ekonomiczna ludności: pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo, pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych, zawod; rodzaj działalności zakładu pracy;
7. Główne i dodatkowe źródła utrzymania osób oraz pobieranie świadczeń społecznych;
8. Źródła utrzymania gospodarstwa domowego; samodzielność gospodarowania oraz zamieszkiwania;
9. Gospodarstwa zbiorowe i rodziny w tych gospodarstwach;
10. Mieszkania zamieszkane i niezamieszkane: stan zasobów mieszkaniowych;
11. Wielkość mieszkań i ich wyposażenie;
12. Samodzielność zamieszkiwania;
13. Charakterystyka budynków.

Tematyka ludnościowa została wzbogacona dzięki przeprowadzeniu dwóch badań towarzyszących spisowi, a mianowicie badania: dzietności oraz długookresowych migracji ludności, jakie miały miejsce w latach 1989-2002.

Badanie dzietności kobiet

Badania dzietności kobiet (reprezentacyjne) są już tradycją w polskich spisach ludności. Po raz pierwszy takie badanie przeprowadzono przy spisie ludności w 1970r. Badanie przeprowadzone w 2002r. było badaniem szczególnie ważnym z następujących powodów:

- 1) w latach dziewięćdziesiątych wystąpiła w naszym kraju głęboka depresja demograficzna, niemająca precedensu w historii powojennej Polski,
- 2) począwszy od 1989 r. reprodukcja ludności w naszym kraju nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń; aktualne prognozy ludności nie wskazują na zmianę procesu zmniejszającej się dzietności w perspektywie najbliższych 20 lat,
- 3) począwszy od 1999 r. ludność Polski zmniejsza się.

W całym kraju badanie ankietowe zostało przeprowadzone na próbie prawie 350 tys. kobiet, będących w wieku powyżej 16 lat (bez względu na ich stan cywilny). Ankietowe badania dzietności są z założenia dobrowolne i taki charakter miało badanie przeprowadzone przy spisie ludności w roku 2002.

Badanie długookresowych migracji ludności w latach 1989 - 2002

Badaniem zostało objętych w kraju prawie 4 mln osób, które zmieniały w latach 1989 – 2002 miejsce zamieszkania na pobyt stały lub na czas dłuższy niż 12 miesięcy. Badanie to obejmuje migracje wewnętrzne oraz migracje zagraniczne ludności.

Uzyskane w spisie informacje o migracjach pozwolą określić faktyczne rozmiary przemieszczeń, ich zasięg przestrzenny i główne kierunki mobilności ludności w latach 90-tych. Ustalenie rozmiarów takiej kategorii migracji i liczby migrantów w bieżących badaniach jest niezwykle trudne z uwagi na stosunkowo skromny zakres dostępnych informacji.

Formy upowszechniania wyników spisu

Wyniki Powszechnego Spisu Ludności i Mieszkań 2002 dostarczają podstawowych informacji o liczbie i strukturach demograficznych i społeczno-ekonomicznych ludności, gospodarstw domowych i rodzin, zamieszkujących lub przebywających w województwie oraz o rozmiarach zasobów mieszkaniowych, o ich jakości i wykorzystaniu.

Dane spisowe dla województwa kujawsko-pomorskiego będą upowszechniane poprzez:

- 1) publikowanie,
- 2) udostępnianie na nośnikach informatycznych,
- 3) zamieszczanie w Internecie.

Przewiduje się, że w 2003 r. zostanie wydanych 5 publikacji tabelarycznych, zawierających wyniki spisu na poziomie wojewódzkim, a dla niektórych informacji – także na poziomie podregionów (NTS-3), powiatów i gmin oraz 1 publikacja zbiorcza dla każdej z gmin (zawierająca również wyniki PSR). Kolejne publikacje będą opracowywane i wydawane w 2004 r.

Wykaz publikacji z wynikami spisu ludności i mieszkań przewidzianych do wydania

w 2003 r.:

- Ludność. Stan oraz struktura demograficzna i społeczno-ekonomiczna w województwie kujawsko-pomorskim
- Gospodarstwa domowe i rodziny w województwie kujawsko-pomorskim
- Ludność i gospodarstwa domowe związane z rolnictwem w województwie kujawsko-pomorskim
- Mieszkania w województwie kujawsko-pomorskim
- Zamieszkane budynki w województwie kujawsko-pomorskim
- Podstawowe informacje ze spisów powszechnych w gminie ... województwa kujawsko-pomorskiego

w 2004 r.:

- Aktywność ekonomiczna ludności w województwie kujawsko-pomorskim
- Warunki mieszkaniowe gospodarstw domowych i rodzin w województwie kujawsko-pomorskim
- Osoby niepełnosprawne w województwie kujawsko-pomorskim
- Migracje ludności w województwie kujawsko-pomorskim.

W lipcu br. ukazał się „**Raport z wyników spisów powszechnych**”.

* * *

Uwagi techniczne

W tablicach, zarówno w części analitycznej jak i tabelarycznej, wprowadzono automatyczne zaokrąglenia, co niekiedy może powodować drobne rozbieżności w sumowaniu danych na wyższych poziomach agregacji.